ਰਹਿਨਾ ਜਲਾਲ

ਬਨਾਮ

ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2020 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 883)

17 ਦਸੰਬਰ, 2020

[ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ,

ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973: ਐੱਸ.438 - ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ - ਕੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵੂਮੈਨ (ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਆਨ ਮੈਰਿਜ) ਐਕਟ, 2019 ਦੇ ਐੱਸ.7(ਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਐੱਸ.438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ ਸੱਸ ਨੂੰ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਤਲਾਕ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ: ਐਕਟ, 2019 ਦੇ ਐੱਸ.7 (ਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 2019 ਦਾ ਐੱਸ.3 ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਹੈ - ਐਕਟ, 2019 ਦਾ ਐੱਸ.4 ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਪੀੜਤ ਦੀ ਸੱਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿੰਨ ਤਲਾਕ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪੁਰਸ਼ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੱਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਮੁਸਲਿਮ ਮਹਿਲਾ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਵਿਆਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ) ਐਕਟ, 2019 – ਐੱਸ 7(ਸੀ)।

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973: ਐੱਸ.438 - ਸੱਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐੱਸ.498 ਏ ਆਈਪੀ ਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ - ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਆਮ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੱਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 - ਐੱਸ.498 ਏ।

ਮੁਸਲਿਮ ਵੂਮੈਨ (ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਆਨ ਮੈਰਿਜ) ਐਕਟ, 2019: ਐੱਸ.7(ਸੀ) - ਕੀ ਐਕਟ, 2019 ਦਾ ਐੱਸ.7(ਸੀ) ਐੱਸ.438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਆਯੋਜਿਤ: ਐੱਸ.7(ਸੀ) ਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਨਿਰਮਾਣ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ, ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ਾਦੀਸ਼ੁਦਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਹੈ, ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ|

ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਐੱਸ.7 (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਕੇਵਲ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਐੱਸ.438, ਸੀਆਰਪੀਸੀ - ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 - ਐੱਸ.438 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਹੈ।

ਮੁਸਲਿਮ ਵੂਮੈਨ (ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਆਨ ਮੈਰਿਜ) ਐਕਟ, 2019: ਐੱਸ.7 - ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਐੱਸ.7 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੁਰਮ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਆਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ - ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੁਰਮ ਉਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ "ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ" - ਪਰ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸਾਰਥਕ ਹੈ - ਸਾਬਕਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ "ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ" - ਇਹ ਅਸਲ ਸ਼ਰਤ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਾ ਹੋਣ - ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿਚਲੀ ਅਸਲ ਸ਼ਰਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਸੰਸਦ ਨੇ ਐੱਸ.438, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐੱਸ.7(ਸੀ) ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਹੋਰ, ਐੱਸ.438 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ

ਹੋਲਡ: 1. ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਉੱਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮੁਸਲਿਮ ਵੂਮੈਨ (ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਆਨ ਮੈਰਿਜ) ਬਿੱਲ 2019 ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ *ਸ਼ਾਇਰਾ ਬਾਨੋ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਕ-ਏ-ਬਿੱਦਤ (ਤਿੰਨ ਤਲਾਕ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕ) ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਤੋਂ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਕਰਨਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਰਦਾਂ ਦੁਆਰਾ। [ਪੈਰਾ 8][627-ਡੀ- ਈ]

*ਸ਼ਾਇਰਾ ਬਾਨੋ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2017) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ

1:[2017] 9 ਐੱਸਸੀਆਰ 797 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

2. ਧਾਰਾ 7(ਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 3 ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇਣ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਤਲਾਕ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਢਲੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸੱਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੀਹਰੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਉਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 8, 9] [628-ਸੀ- ਐੱਫ]

3. ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ "ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਅਬਸਟੈਂਟ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ, ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਖੂਨ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜੁਰਮ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਲਈ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ "ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ"। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਸਾਰਥਿਕ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ "ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ"। ਇਹ ਅਸਲ ਸ਼ਰਤ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿਚਲੀ ਅਸਲ ਸ਼ਰਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7(ਸੀ), ਜਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (ਸੀ) ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪਾਰਾ 10, 18] [628- ਐੱਫ- ਐੱਚ; 629-ਏ-ਡੀ; 634-ਏ-ਬੀ]

ਹੇਮਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. (2014) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 453: [2014] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 465; ਬਾਲਚੰਦ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1976) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 572: [1977] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 52; ਪ੍ਰਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 727 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ |

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[2017] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 797	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 8**
[2014] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 465	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 10**
[1977] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 52	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 12**
[2020] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 727	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 15**

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2020 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 883।

2020 ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 6981 ਵਿੱਚ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 02.11.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਹਰੀਸ ਬੀਰਨ, ਰਾਧਾ ਸ਼ਿਆਮ ਜੇਨਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਵੀ. ਚਿਤਾਂਬਰੇਸ਼, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਹਰਸ਼ਦ ਵੀ. ਹਮੀਦ, ਗੋਵਿੰਦ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਦਲੀਪ ਪੂਲਕੋਟ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮਿਸ. ਬੀਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਜੀ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਰਿਹਾਨਾ ਜਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ 1973[1] ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ। ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਹਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3 ਦਸੰਬਰ 2020 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਪਹਿਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦਾ ਵਿਆਹ 14 ਮਈ 2016 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਨਮ ਮਈ 2017 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। 27 ਅਗਸਤ 2020 ਨੂੰ, ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। 498-ਏ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ[2] ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵੂਮੈਨ (ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਆਨ ਮੈਰਿਜ) ਐਕਟ 2019[3] ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 27 ਅਗਸਤ 2020 ਨੂੰ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 908, ਉੱਤਰੀ ਪਰੂਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ 5 ਦਸੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 2.30 ਵਜੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

4. ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ। ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ[5] ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ[6] ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ।

---

[1]ਸੀਆਰਪੀਸੀ

[2]ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ

[3]ਐਕਟ

[4]ਬੀ.ਏ. 2020 ਦਾ ਨੰਬਰ 5748, ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 14.09.2020 (ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ)

[5]ਬੀ.ਏ. 2020 ਦਾ ਨੰਬਰ 5944, ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 09.10.2020 (ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ)

[6]ਬੀ.ਏ. 2020 ਦਾ ਨੰਬਰ 6981

ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 02 ਨਵੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:

"ਜੇਕਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦਾ ਕੇਸ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸਬੰਧ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹਨ।"

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

5. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਸ ਬੀਰਨ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸ਼ਦ ਵੀ. ਹਮੀਦ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਚਿਤੰਬਰੇਸ਼, ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ; ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਹੇ।

6. ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਚਿਤੰਬਰੇਸ਼ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(ਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾਇਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਸ ਬੀਰਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(ਸੀ) ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ[7] ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਧਾਰਾ 7(ਸੀ) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

7. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ 4 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:

"3. ਤਲਾਕ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣਾ: ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਉੱਤੇ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਬੋਲੇ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਰੱਦ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।

4. ਤਲਾਕ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ: ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।"

---

[7]ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਾਹਸ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, ਬੀ.ਏ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 3 ਅਗਸਤ 2020 ਦੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ 2019 ਦਾ ਨੰਬਰ 9163

8. ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਉੱਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮੁਸਲਿਮ ਵੂਮੈਨ (ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਰਾਈਟਸ ਆਨ ਮੈਰਿਜ) ਬਿੱਲ 2019 ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਸ਼ਾਇਰਾ ਬਾਨੋ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ [(2017) 9 ਐਸਸੀਸੀ 1] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ "ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਵਾਇਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਮਰਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕ-ਏ-ਬਿੱਦਤ (ਤਿੰਨ ਤਲਾਕ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕ)। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"7. ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਨੀਜੇਬਲ, ਕੰਪਾਊਂਡੇਬਲ, ਆਦਿ: ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, -

(ਏ) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਖੂਨ ਜਾਂ ਵਿਆਹ;

(ਬੀ) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ, ਉਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ, ਜੋ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੰਪਾਊਂਡੇਬਲ ਹੋਵੇਗਾ;

(ਸੀ) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ।

ਧਾਰਾ 7(ਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਤੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 3 ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇਣ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਤਲਾਕ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਮੁਸਲਿਮ ਪਤੀ ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਢਲੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸੱਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੀਹਰੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(ਸੀ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਉਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਹਨ।

10. ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ "ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਖੂਨ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜੁਰਮ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਲਈ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ "ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ"। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਸਾਰਥਿਕ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ "ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ"। ਇਹ ਅਸਲ ਸ਼ਰਤ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿਚਲੀ ਅਸਲ ਸ਼ਰਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7(ਸੀ), ਜਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ।

ਰਹਿਨਾ ਜਲਾਲ ਵੀ. ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੈ। ਹੇਮਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. (2014) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 453, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

11. ਕਨੂੰਨੀ ਪਾਠ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(ਸੀ) ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋਵੇ ਕਿ "ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ" ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਇੱਕ ਗੈਰ-ਅਬਜ਼ਟੈਂਟ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 7(ਸੀ) ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਉਸਾਰੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ, ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੈਂਤ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। , ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਬਲਚੰਦ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1976) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 572 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 184 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮ, 1971, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਨਿਯਮ 184. ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1898 (1898 ਦਾ V) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੇਕਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ-

(ਏ) ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ

(ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯਮ 184 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਐਨ. ਭਗਵਤੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ) ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ:

"3... ਨਿਯਮ 184 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੋਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਕੇਵਲ ਨਿਯਮ 184 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਨਿਯਮ 184 ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਜਾੜਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 184 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 184 ਦੁਆਰਾ ਅਣਡਿੱਠੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 184 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 438 ਦਾ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ:

"4... ਧਾਰਾ 438 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 184 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 184 ਕਿਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਦਾ ਜੋ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਆਰਡਰ।

5. ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 184 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ "ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।''

ਜਸਟਿਸ ਫਜ਼ਲ ਅਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਬਚਾਅ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਲਾਗੂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“15....ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨਿਯਮ 184 ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 184 ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਦੋਂ 1973 ਦਾ ਨਵਾਂ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਯਮ 184 ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 184 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 184 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕਸੁਰਤਾਪੂਰਣ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਆਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਰੁਕਾਵਟ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ…”

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

13. ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(ਸੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਕੰਟਰੋਲ ਆਫ਼ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਡ ਕ੍ਰਾਈਮ ਐਕਟ, 1999[8] ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮਕੋਕਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 (3) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"(3) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

14. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ 1989 ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ, ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਅਤੇ 18-ਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

---

[8]ਮਕੋਕਾ

“18. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।– ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

18-ਏ. ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।–(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ-

(ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ।

15. ਧਾਰਾ 18 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 18-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਅਤੇ 18ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 727 ("ਚੌਹਾਨ") ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਵਿਨੀਤ ਸਰਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਕਿ:

"11. ਧਾਰਾ 438 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ 1989 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 1989 ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 18 ਅਤੇ 18-ਏ(i) ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਬਾਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

16. ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ ਦੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"32. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 18-ਏ ਅਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। - ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ।

17. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ 1989 ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 18-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬਾਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਟੀ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ "ਪ੍ਰਿਥਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੇਸ" ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਉਪਚਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੇਦਖਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਚੌਹਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੇਦਖਲੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ (ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ 1989 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(ਸੀ) ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾਪੂਰਨ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। , ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ।

19. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 3 ਦਸੰਬਰ 2020 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਅੰਤਰਿਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਢਲਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਦਦ ਲਈ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਤਲਾਕ ਦਾ ਐਲਾਨ। ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸੱਸ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 498ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਆਮ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਜਿਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੈ) ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ-1, ਉੱਤਰੀ ਪਰੂਰ, ਨੇ 23 ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2005 ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ[9] ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ।

---

[9] ਐਮ.ਸੀ 28/2020 ਵਿੱਚ ਸੀ.ਐੱਮ.ਪੀ 1529/2020 ਅਤੇ ਸੀ.ਐੱਮ.ਪੀ 1530/2020

20. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ 25,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮੁਚੱਲਕਾ ਭਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

22. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ **ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ**

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Pallav

PALLAV THAKUR ADVOCATE